

Wetsvoorstel versterking bestuur pensioenfondsen

Wetsvoorstel versterking bestuur pensioenfondsen Reactie op (conceptnota van wijziging)

UITGEBRACHT AAN DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

NR.5 - SEPTEMBER 2012

Sociaal-Economische Raad

De Sociaal-Economische Raad (SER) adviseert het kabinet en het parlement over de hoofdlijnen van het te voeren sociaal en economisch beleid en over belangrijke wetgeving op sociaal-economisch terrein. Daarnaast heeft de SER bestuurlijke taken met betrekking tot de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie (PBO), waaronder het toezicht op de product- en bedrijfschappen. Ook is de SER betrokken bij de uitvoering van enkele wetten.

De SER is in 1950 ingesteld bij de Wet op de bedrijfsorganisatie (Wbo). Zitting in de SER hebben vertegenwoordigers van ondernemers en van werknemers, en kroonleden (onafhankelijke deskundigen). De raad is een onafhankelijk orgaan dat door het gezamenlijke Nederlandse bedrijfsleven wordt gefinancierd.

De SER wordt bij de uitvoering van zijn functies bijgestaan door een aantal vaste en tijdelijke commissies. Enkele vaste commissies zijn onder bepaalde voorwaarden ook zelfstandig werkzaam.

Op www.ser.nl vindt u actuele informatie over de samenstelling en de werkzaamheden van de SER en zijn commissies. Ook alle circa 1000 adviezen die sinds 1950 zijn verschenen, zijn daar op te zoeken. Adviezen van de laatste jaren zijn bovendien in gedrukte vorm verkrijgbaar.

Het SERmagazine brengt maandelijks nieuws en achtergrondinformatie over de SER, de overlegeconomie en belangrijke sociaal-economische ontwikkelingen.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	7
2. Context van het wetsvoorstel	9
3. Toevoeging one-tier bestuursmodel	11
4. Vermindering goedkeuringsrechten van de raad van toezicht	15
5. Positie van de werkgever in het bestuur	17
6. Overige opmerkingen	19
6.1 Governance en wijzigende omstandigheden	19
6.2 Keuze bestuursmodel	20
6.3 Beperking aantal bestuurs- en toezichtfuncties	20
6.4 Keuzemogelijkheid intern toezicht	21
6.5 Overgangsregeling	21
Bijlagen	
1. Adviesaanvraag	25
2. Samenstelling werkgroep Wetsvoorstel versterking bestuur pensioenfondsen	33

Advies

1 Inleiding

Adviesaanvraag

Op 25 juni 2012 heeft de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) de Sociaal-Economische Raad (SER) gevraagd om een reactie op enkele door het kabinet voorgenomen aanpassingen van het wetsvoorstel *Versterking bestuur pensioenfondsen*¹. Concreet gaat het om de volgende drie aanpassingen die in een conceptnota van wijziging zijn uitgewerkt:

- de toevoeging van het zogenoemde *one-tier* bestuursmodel;
- de vermindering van het aantal goedkeuringsrechten van de raad van toezicht;
- de mogelijkheid om af te wijken van de verplichting tot beperking van het zetel-aantal van werkgevers bij premiemaximalisatie.

De minister vraagt de raad bij de beoordeling van de aanpassingen rekening te houden met de doelen van het wetsvoorstel:

- versterking van deskundigheid van het intern toezicht;
- adequate vertegenwoordiging van alle risicodragers;
- stroomlijning van taken en organen.

Ook vraagt de minister de raad acht te slaan op de relatie met de initiatiefwet van de Tweede Kamerleden Koşer Kaya en Blok tot wijziging van de Pensioenwet met betrekking tot een evenwichtige samenstelling van en de medezeggenschap in pensioenfondsbesturen (Staatsblad 2012, 203).

Ingekomen reacties van anderen

De SER ontving op het wetsvoorstel *Versterking bestuur pensioenfondsen* reacties (te vinden op www.ser.nl) van respectievelijk:

- CSO, Koepel van ouderenorganisaties, d.d. 24 juli 2012;
- Platform deelnemersraden d.d. 30 juli 2012;
- Pensioenfederatie d.d. 16 augustus 2012; en
- Koepel van Nederlandse Verenigingen van Gepensioneerden (KNVG) d.d. 21 augustus 2012.

Hierbij kreeg de SER het verzoek deze reacties te betrekken in de beraadslagingen.

---

1 De adviesaanvraag is opgenomen als bijlage 1 bij dit advies.

Opzet SER-reactie aan de minister

In paragraaf 2 schetst de raad de context van het wetsvoorstel en de nu voorgestelde aanpassingen daarvan. In de paragrafen 3, 4 en 5 geeft hij zijn visie op respectievelijk de toevoeging van het *one-tier model*, de vermindering van *goedkeuringsrechten* van de raad van toezicht en de beperking van het *zetelaantal* van werkgevers. In paragraaf 6 noemt de raad enkele overige aspecten die naar zijn mening aandacht verdienen.

Vorbereiding van het advies

Het advies is voorbereid door de ad-hocwerkgroep Wetsvoorstel versterking bestuur pensioenfondsen (WVBP), die door het dagelijks bestuur is ingesteld. De samenstelling van deze werkgroep is vermeld in bijlage 2.

Omdat de reactie van de SER is gevraagd vóór 10 september 2012 is het advies namens de raad vastgesteld door het dagelijks bestuur van de Sociaal-Economische Raad op 7 september 2012.

2 Context van het wetsvoorstel

Op 27 februari 2012 heeft het kabinet bij het parlement het voorstel van een Wet versterking bestuur pensioenfondsen ingediend¹. Het wetsvoorstel betreft de *governance* van pensioenfondsen en heeft betrekking op het bestuur, de medezeggenschap en het interne toezicht.

Achtergrond wetsvoorstel

De achtergrond van het wetsvoorstel wordt gevormd door de gevolgen die de financiële crisis van 2008 en de nasleep daarvan hebben gehad voor de pensioensector. De crisis heeft geleid tot zeer sterk dalende dekkingsgraden. Tegelijkertijd met deze daling van de dekkingsgraden werd een stijging van de levensverwachting manifest, en hierdoor verslechterde de financiële positie van de fondsen verder.

Dit heeft geleid tot een bezinning op de situatie van het pensioenstelsel aan de hand van rapporten van de commissie-Goudswaard (financiële houdbaarheid c.q. financiële grenzen) en de commissie-Frijns (veranderde omgeving, *governance*, risico en deskundigheid) en onderzoek van DNB (beleggingsbeleid en risicobeheer). Met name het rapport van de commissie-Frijns was aanleiding voor een nadere overdenking van de *governance* bij pensioenfondsen.

In 2010 kwam het Pensioenakkoord tussen de Stichting van de Arbeid en het kabinet tot stand en in 2011 het daarbij behorende uitwerkingsmemorandum. Sociale partners zullen op basis van het Pensioenakkoord nieuwe pensioencontracten afsluiten en de overheid zal het financieel toetsingskader aanpassen.

In 2008 namen de Tweede Kamerleden Koşer Kaya en Blok het initiatief tot indiening van een wetsvoorstel tot wijziging van de Pensioenwet, waarbij onder andere pensioengerechtigden zitting krijgen in het pensioenfondsbestuur. Dit voorstel is op 23 april 2012 door het parlement aangenomen (Staatsblad 2012, 203). Het initiatiefvoorstel richt zich met name op de positie van pensioengerechtigden en grijpt daarmee slechts aan op een deel van de *governance*².

---

1 Tweede Kamer (2011-2012) 33 182 Wijziging van de Pensioenwet en enige andere wetten in verband met versterking van het bestuur bij pensioenfondsen en enige andere wijzigingen (Wet versterking bestuur pensioenfondsen), nrs. 1-3.

2 De centrale organisaties van ondernemers en van werknemers hebben meermalen bezwaar aangetekend tegen dit wetsvoorstel, in het bijzonder tegen de vertegenwoordiging van pensioengerechtigden in het bestuur van bedrijfstakpensioenfondsen. Zie bijv.: Stichting van de Arbeid (2010) Brief aan Eerste Kamer over initiatief wetsvoorstel Koşer-Kaya / Blok - Samenstelling en Medezeggenschap in Pensioenfondsbesturen, d.d. 28 september 2010 (www.stvda.nl).

Omdat er reden is om de *governance* breder te bezien en aan te passen, heeft het kabinet een eigen wetsvoorstel ingediend. Het kabinet acht het voor het behoud van het stelsel van aanvullende pensioenen van groot belang dat deelnemers en pensioengerechtigden er zeker van kunnen zijn dat het bestuur van hun fonds deskundig is, ‘*in control*’ is en hun belangen op evenwichtige wijze afweegt³. Het wetsvoorstel bevat daarom maatregelen die gericht zijn op versterking van deskundigheid en het intern toezicht en op een adequate vertegenwoordiging van alle risicodragers binnen de organisatie van het pensioenfonds. Verder worden taken en organen van pensioenfondsen gestroomlijnd.

Kritiek op het wetsvoorstel

Op 12 maart 2012 heeft de Stichting van de Arbeid een reactie op het wetsontwerp gestuurd aan de Tweede Kamer⁴. Eveneens op 12 maart heeft de Pensioenfederatie als reactie op dit wetsontwerp een *position paper* gepresenteerd⁵. De Tweede Kamer heeft op 22 maart 2012 een rondetafelgesprek georganiseerd over het wetsvoorstel. Eerder is een voorontwerp van het wetsvoorstel onderwerp geweest van internetconsultatie en van bespreking in het parlement⁶.

De reacties op het wetsvoorstel zijn over het algemeen kritisch. Het kabinet vermeldt in zijn adviesaanvraag dat “het wetsvoorstel kritisch is ontvangen door de Tweede Kamer, de Stichting van de Arbeid en de Pensioenfederatie”. De kritiek richt zich (met name en *onder meer*) op:

- de mogelijke bestuursmodellen,
- de bevoegdheden van het intern toezicht / de rol van belanghebbenden, en
- de inperking van de rol van de werkgever bij premiemaximalisatie.

Aanpassingsvoorstellen kabinet

De kritiek is voor het kabinet aanleiding geweest om juist op deze drie punten het wetsvoorstel aan te passen. De raad beoordeelt het positief dat het kabinet met een nota van wijziging reageert op de kritiek. In de volgende paragrafen komen de aanpassingen zoals voorgenomen door het kabinet aan de orde.

---

3 Tweede Kamer (2011-2012) 33 182, nr. 3, p. 2 (memorie van toelichting).

4 www.stvda.nl.

5 www.pensioenfederatie.nl.

6 www.internetconsultatie.nl/governancepensioenfondsen, respectievelijk Eerste Kamer (2010-2011) 31537 G (verslag schriftelijk overleg).

3 Toevoeging one-tier bestuursmodel

Op verzoek van onder meer de Stichting van de Arbeid, de Pensioenfederatie en de Tweede Kamer wil het kabinet naast het dualistische paritaire en het dualistische onafhankelijke model ook voorzien in het *one-tier* ofwel *monistisch model*, door het kabinet aangeduid als ‘gemengd stelsel’¹. De termen *one-tier*, monistisch of ‘gemengd’ drukken uit dat sprake is van één orgaan waarin zowel bestuur (uitvoerende bestuurders) als toezicht (niet-uitvoerende bestuurders) zitting hebben. Het monistisch bestuur is zowel mogelijk bij een paritair model als bij een onafhankelijk model. Daarnaast is bij een paritair bestuursmodel een ‘omgekeerd gemengd’ model mogelijk. In dit model worden de uitvoerende bestuurders gevormd door externe beroepsbestuurders. De niet-uitvoerende (toezichthoudende) bestuurders bestaan uit vertegenwoordigers van de belanghebbenden.

De raad neemt met instemming kennis van het voornemen van het kabinet om in het wetsvoorstel ook het *one-tier* model op te nemen. Hij beoordeelt dit voornemen positief, omdat in de praktijk behoefte bestaat aan een monistisch bestuursmodel waarin uitvoerende en niet-uitvoerende bestuurders samen zitting hebben in één orgaan (de *board*). Wel stelt hij vast dat de wens van de praktijk om een *one-tier* model te kunnen hanteren, zich toespitst op het ‘omgekeerde’ model waarin de niet-uitvoerende (toezichthoudende) bestuurders bestaan uit vertegenwoordigers van de belanghebbenden. Dit biedt belanghebbenden de mogelijkheid via een (niet-uitvoerende) toezichtsrol invloed uit te oefenen binnen het bestuur zonder zelf daadwerkelijk het dagelijkse, uitvoerende bestuur te hoeven voeren. Gezien het grote aantal bestuurs- en toezichtsfuncties waarin zal moeten worden voorzien, is dit een efficiënte en effectieve oplossing.

De raad heeft zich overigens nog wel afgevraagd of het wenselijk zou zijn bij het dualistisch onafhankelijk model eveneens te voorzien in de mogelijkheid van toezicht door vertegenwoordigers van belanghebbenden. Hij kan zich er echter in vinden dat bij het onafhankelijk model de constructie wordt gehanteerd van een raad van toezicht met beperkte bevoegdheden en een belanghebbendenorgaan waaraan het bestuur verantwoording aflegt.

---

¹ De raad geeft de voorkeur aan de ingeburgerde termen ‘one-tier’ / ‘monistisch’ model of *one-tier board*. De term ‘gemengd model’ is niet gebruikelijk en bovendien voor meer uitleg vatbaar. Zie ook de in de inleiding genoemde brief van de Pensioenfederatie, p. 2 met opmerkingen van dezelfde strekking.

De raad neemt er kennis van dat het kabinet voor het omgekeerd gemengd model wil voorzien in maatregelen die eraan bijdragen goed en onafhankelijk toezicht te borgen. De raad gaat ervan uit dat (ook) de Code Pensioenfondsen hiervoor nadere regels zal geven.

De conceptnota van wijziging stelt de eis van een onafhankelijke voorzitter van de *one-tier board* en kondigt aan dat bij AMvB nadere regels kunnen worden gesteld over de samenstelling van een omgekeerd gemengd bestuur en over de taakverdeling en organisatie in dit bestuur. Deze nadere regels voor een omgekeerd gemengd bestuur kunnen volgens de toelichting betrekking hebben op:

- De bevoegdheden van de voorzitter (bij staken van de stemmen geeft de stem van de voorzitter de doorslag; de voorzitter bepaalt de agenda).
- Een auditcommissie voor bedrijfseconomische aspecten en risicobeheer als onderdeel van het niet-uitvoerende deel van het bestuur. Van deze auditcommissie maakt een extern bestuurslid met deskundigheid op deze terreinen deel uit.
- De taak- en verantwoordelijkheidsverdeling tussen het uitvoerend en het niet-uitvoerende deel van het bestuur.

DNB zal de bevoegdheid krijgen om ontheffing te verlenen van deze nadere regels.

De raad stelt voorop dat hij geen twijfels heeft over de onafhankelijke taakuitoefening² die de wet aan *alle* toezichthouders bij pensioenfondsen opdraagt ('evenwichtige belangenafweging'). Hij kan evenwel op dit moment onvoldoende overzien hoe bovenstaande (en mogelijke *andere*) 'nadere regels' er precies uit zullen gaan zien en welke implicaties daaraan verbonden (kunnen) zijn. Wel merkt hij nu alvast op dat hij niets ziet in deelname aan de auditcommissie door 'een extern bestuurslid'. Dit zou immers betekenen dat de niet-uitvoerende bestuurders (de vertegenwoordigers van belanghebbenden) in het omgekeerd gemengd model te maken krijgen met een 'vreemde eend' in de bijt: een *externe* toezichthoudende medebestuurder. Voor kleinere pensioenfondsen zou deze eis van een externe niet-uitvoerende bestuurder bovendien leiden tot een relatief forse uitbreiding van het bestuur (zie ook paragraaf 6) en van de kosten. Het wetsvoorstel voorziet nu niet in de toevoeging van een externe niet-uitvoerende bestuurder; dat moet volgens de raad ook zo blijven.

De raad zou het op prijs stellen ook bij de andere genoemde en bij nog niet genoemde nadere regels betrokken te worden en verzoekt daarom het kabinet om over invulling en uitwerking van deze en/of andere 'nadere regels' advies te vragen.

---

² Zie ook: Maatman, R.H en S.R. Schuit (2012) Versterking bestuur pensioenfondsen, *Ondernemingsrecht* 2012 – afl. 9, pp. 372-381.

De raad meent dat met het ‘omgekeerd’ gemengd model kan worden volstaan. Hij ziet geen meerwaarde in de toevoeging van andere monistische varianten, noch voor het paritaire noch voor het onafhankelijke model en bepleit dan ook deze overbodige varianten te schrappen. Hiermee wordt het aantal keuzemogelijkheden teruggebracht, zonder dat dit de praktijk belemmert. Integendeel, de vermindering van het aantal mogelijke modellen van vijf naar drie zal het stelsel van bestuursmodellen inzichtelijker en transparanter maken en daarmee beter toepasbaar. Tevens komt de vermindering van het aantal bestuursmodellen tegemoet aan het door het kabinet beoogde doel van versimpeling van de nieuwe *governance*-structuur.

4 Vermindering goedkeuringsrechten van de raad van toezicht

De raad van toezicht van een bedrijfstakpensioenfonds met een paritair bestuursmodel heeft op grond van het huidige wetsvoorstel goedkeuringsrechten ten aanzien van besluiten over:

- het jaarverslag en de jaarrekening;
- de actuariële en bedrijfstechnische nota;
- de profielschets van bestuurders;
- het beloningsbeleid, met uitzondering van de beloning van de raad van toezicht;
- overdracht en overname van de verplichtingen van het pensioenfonds;
- liquidatie, fusie of splitsing van een pensioenfonds;
- samenvoeging van pensioenfondsen;
- vaststelling van een korte- en langetermijnherstelplan.

Door zowel de Tweede Kamer, de Stichting van de Arbeid als de Pensioenfederatie is de reikwijdte van het goedkeuringsrecht bekritiseerd. Het kabinet schrapt in de conceptnota van wijziging de goedkeuringsrechten van de raad van toezicht bij de actuariële en bedrijfstechnische nota en het korte- en langetermijnherstelplan.

Volgens het kabinet (in zijn toelichting bij deze voorgenomen aanpassing) wordt de taakverdeling tussen bestuur en raad van toezicht hierdoor scherper gemarkeerd en worden de bevoegdheden van de raad van toezicht bij het paritaire model en bij het onafhankelijke model meer met elkaar in overeenstemming gebracht.

De raad is van mening dat deze aanpassing in belangrijke mate tegemoetkomt aan de eerder geuite bezwaren. Hij ziet dit voorstel als een flinke verbetering. De scherpere afbakening in de taakverdeling tussen bestuur en raad van toezicht komt namelijk tegemoet aan het gewenste onderscheid tussen de bestuurstaak en de toezichtstaak: het bestuur bestuurt en de raad van toezicht heeft een controlerende taak zonder zelf (mee) te besturen. Hierbij past dat de toezichthoudende taak van de raad van toezicht wordt beperkt tot de bedrijfsvoering en de institutionele beslissingen.

De raad onderschrijft het pleidooi van de Pensioenfederatie om te expliciteren dat het toezicht op evenwichtige belangenafweging ook in deze lijn moet worden ingevuld (d.w.z. de raad van toezicht beoordeelt *of* er een evenwichtige belangenafweging is geweest en treedt niet in de vraag *op welke wijze* dat is gebeurd).

Tot slot van dit onderdeel merkt de raad op dat hij het van belang acht dat (de bevoegdheid tot) statutenwijziging bij pensioenfondsen goed geborgd wordt. Een statutenwijziging (bijvoorbeeld de keuze voor een ander bestuursmodel) kan ingrijpende gevolgen hebben. De raad bepleit daarom dat het bestuur van het pensioenfonds een voorstel tot statutenwijziging schriftelijk ter advisering dient voor te leggen aan de raad van toezicht, respectievelijk de niet-uitvoerende bestuurders in het *one-tier* model en dat ook de deelnemers- en pensioengerechtigdenraad tot taak krijgt te adviseren over elk voorgenomen besluit van het pensioenfonds tot wijziging van de statuten¹.

---

¹ Dit laatste conform de taak van het belanghebbendenorgaan, zie Tweede Kamer (2011-2012) 33 182, nr. 2 art. 115c lid 2b.

5 Positie van de werkgever in het bestuur

In het wetsvoorstel is opgenomen dat, bij een paritair bestuur, het aantal bestuurszetels voor werkgevers wordt verminderd als er sprake is van premimaximalisatie. In de conceptnota van wijziging wordt voorgesteld dat het bestuur kan besluiten de zetelvermindering niet door te voeren. Bij premimaximalisatie wordt het aantal zetels voor de werkgever dan beperkt, tenzij het bestuur kiest voor de zetelverdeling zoals deze geldt zonder premimaximalisatie.

De introductie van de mogelijkheid om niet over te gaan tot zetelbeperking is weliswaar een verbetering van het eerdere wetsvoorstel, maar gaat niet ver genoeg. De raad is van mening dat premimaximalisatie niet het goede aangrijpingspunt is om te komen tot een andere zetelverdeling en vindt tevens dat het initiatief om mogelijkere wijs tot een andere, afwijkende bestuurssamenstelling te komen, bij sociale partners dient te liggen en niet bij het pensioenfondsbestuur.

Hij wijst erop dat in het voorstel niet duidelijk is wat precies verstaan moet worden onder premimaximalisatie. In de praktijk wordt de financiële verantwoordelijkheid van de werkgever op vele manieren vormgegeven. Ook een eventuele maximering van bepaalde elementen voor een bepaalde tijd kan daar onderdeel van zijn. De raad ziet dan ook vele haken en ogen aan de operationalisering van het begrip.

Voorts meent de raad dat premimaximalisatie niet kan dienen om de (financiële) betrokkenheid van de werkgever te definiëren. De financiële betrokkenheid van de werkgever is onderdeel en resultaat van het cao-overleg en kan, afhankelijk van ontwikkelingen in de tijd, variëren. Daarenboven is en blijft pensioen een arbeidsvoorwaarde die van groot belang is voor de werkgever en waarbij zijn blijvende betrokkenheid, ook in de uitvoering, voor de hand ligt.

De raad is dan ook primair van oordeel dat er in de wet geen relatie gelegd moet worden tussen het aantal bestuurszetels voor de werkgever en premimaximalisatie.

De raad meent wel dat, gegeven het wettelijk kader, de zetelverdeling in het pensioenfondsbestuur onderwerp van gesprek kan zijn tussen sociale partners. In de afgelopen periode zijn veel wijzigingen doorgevoerd in pensioencontracten en pensioenregelingen, is de financiële situatie van veel fondsen veranderd, is de financiële betrokkenheid van werkgevers gewijzigd en is ook de verdeling van de risico's over belanghebbenden anders komen te liggen. Een herschikking van de bestuurszetels kan dan leiden tot een zetelverdeling die beter past bij de nieuwe afspraken.

De raad meent voorts dat deze discussie echter gevoerd dient te worden tussen de cao-partijen die de afspraken maken over de arbeidsvoorwaarde pensioen, over de

financiële betrokkenheid van de werkgever en over de risico's die de verschillende partijen dragen.

Cao-partijen kunnen ervoor kiezen de bestuurszetels die toekomen aan werkgevers en werknemers¹ anders te verdelen dan volgens de verdeelsleutel die staat voorgescreven in de wet, bijvoorbeeld door te kiezen voor een paritaire verdeling van het gecombineerde aantal werkgevers- en werknemerszetels². Vervolgens kunnen zij het pensioenfondsbestuur verzoeken om de bestuurssamenstelling in deze zin te wijzigen. Voor de zetelverdeling valt ook te denken aan andere varianten, waarbij ondernemers en werknemers evenwel uiteenlopende voorkeuren hebben. De raad kan zich echter unaniem vinden in de hierboven voorgestelde oplossing, die hij een aanmerkelijke verbetering vindt ten opzichte van het kabinetsvoorstel.

---

1 In het wetsvoorstel is bepaald dat in een paritair bestuur pensioengerechtigden niet meer dan 25 procent van het aantal zetels bezetten. In een ondernemingspensioenfondsen kunnen pensioengerechtigden in bijzondere omstandigheden meer zetels bezetten. Zie art. 102.

2 De feitelijke situatie die werknemersorganisaties wenselijk achten is een paritaire verdeling van het gecombineerde aantal werkgevers- en werknemerszetels.

6 Overige opmerkingen

Naast een reactie op de drie voorgestelde wijzigingen in het wetsvoorstel Versterking bestuur pensioenfondsen wil de raad nog een vijftal hieraan gerelateerde opmerkingen maken.

6.1 Governance en wijzigende omstandigheden

De raad begrijpt de overwegingen van het kabinet om nu te komen met een voorstel om de *governance* van pensioenfondsen te herzien. De in paragraaf 2 beschreven ontwikkelingen in het (recente) verleden en de veranderde opvattingen over de positie van pensioengerechtigden geven daartoe inderdaad aanleiding.

Tegelijkertijd wijst de raad erop dat een *governance*-model moet passen bij de uitvoeringspraktijk van pensioenfondsen. In die praktijk zullen de komende tijd naar verwachting veranderingen optreden die samenhangen met de beoogde vernieuwing van het pensioencontract: het nieuwe contract zal naar verwachting meer expliciet en compleet zijn. Daardoor zal de verhouding tussen cao-partijen die het contract overeenkomen en het pensioenfondsbestuur dat de regeling uitvoert aan verandering onderhevig zijn, evenals de rol en functie van het pensioenfondsbestuur. Deze veranderingen kunnen gevolgen hebben voor de wenselijk geachte *governance*-structuur.

Naar de raad op dit moment kan overzien, staat de nu voorgestelde *governance* de te verwachten ontwikkelingen niet in de weg. Wel is nodig de ontwikkelingen in de *governance*, in de rolverdeling tussen cao-partijen en pensioenfondsbestuur en in de positie van pensioenfondsen ten opzichte van andere pensioenuitvoerders blijvend te volgen.

De raad bepleit dan ook een goede monitoring van de nu voorgestelde regeling. Hiervoor valt te denken aan de monitoringcommissie die ook de Code Pensioenfondsen, die wordt opgesteld door de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid, zal monitoren. De taakstelling van deze monitoringcommissie zou dan mede hierop moeten worden afgestemd. Op basis hiervan kan de *governance* worden aangepast aan een gewijzigde uitvoeringspraktijk, zodanig dat ook in die nieuwe praktijk alle belangen op evenwichtige wijze vertegenwoordigd zijn in het pensioenfonds.

6.2 Keuze bestuursmodel

Volgens de Pensioenwet bepaalt het bestuur via de statuten van het fonds het bestuursmodel. De raad is daarentegen van mening dat de keuze van het bestuursmodel behoort te liggen bij cao-partijen. Dit is een logisch uitvloeisel van het pensioenakkoord, dat veranderingen teweegbrengt in de verantwoordelijkheidsverdeling. Het akkoord impliceert immers dat decentrale cao-partijen over veel meer aspecten dan voorheen expliciete keuzes (moeten) maken.

In de basis dient dan ook te gelden ‘*governance* is volgend aan pensioencontract’: de keuze voor een bestuursmodel hangt onlosmakelijk samen met de keuze voor het pensioencontract en moet daarom ook in beginsel door dezelfde partijen (dus: cao-partijen) worden gemaakt. Dit spoort met de bevoegdheid inzake het uitvoeringsmodel (pensioenfonds, verzekeraar, PPI etc.). Hiermee wordt ook recht gedaan aan de verantwoordelijkheidsverdeling: de verantwoordelijkheid van cao-partijen voor de arbeidsvoorwaarde pensioen en de verantwoordelijkheid van de besturen van pensioenfonds voor de uitvoering van de regeling.

De raad verwijst ook naar hetgeen hij hierboven in paragraaf 4 heeft bepleit ten aanzien van de betrokkenheid van toezichthouders van Pensioenfonds en de deelnemers- en pensioengerechtigdenraad bij een door het bestuur voorgenomen wijziging van de statuten.

De raad bepleit dat in de wet zelf, dan wel in de toelichting bij de definitieve nota van wijziging, tot uitdrukking wordt gebracht dat de sociale partners (die het pensioencontract afspreken en onderbrengen) een beslissende stem behoren te hebben in de keuze van het bestuursmodel. Dat kan door te bepalen dat weliswaar het bestuur de formele keuze maakt, maar dat deze in lijn moet zijn met de afspraken die sociale partners daarover hebben gemaakt.

6.3 Beperking aantal bestuurs- en toezichtsfuncties

Van verschillende kanten (onder andere de Stichting van de Arbeid en de Pensioenfederatie) is bepleit in de wet een beperking op te nemen van het aantal bestuurs- en toezichtsfuncties dat een persoon kan vervullen. Een dergelijke beperking is ook opgenomen in de Wet bestuur en toezicht bij naamloze en besloten vennootschappen (Staatsblad 2011, 275), welke echter niet *onverkort* toepasbaar is voor pensioenfonds. De raad onderschrijft het belang van ‘een zekere beperking’ omdat deze noodzakelijk is voor een passende verhouding tussen beschikbare tijd en de uit te oefenen functie. Tegelijkertijd is enige combineerbaarheid van bestuurs- en toezichtsfuncties nodig om te voorkomen dat de schaarse deskundigen, zowel aan de zijde

van de sociale partners als aan de kant van (potentiële) externe bestuurders en toezichthouders, hun kwaliteiten slechts beperkt kunnen inzetten. De raad onderschrijft daarom van harte het voorstel van de Pensioenfederatie om dit aspect in de definitieve nota van wijziging te betrekken en voor pensioenfondsen een specifieke regeling te treffen over maximering van het aantal bestuurs- en toezichtsfuncties. De Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid hebben er in hun eerder genoemde reacties op gewezen hoe een dergelijke maximering eruit zou kunnen zien¹. De raad kan zich in die aanbevelingen prima vinden en beveelt het kabinet aan deze over te nemen.

6.4 Keuzemogelijkheid intern toezicht

In aansluiting op het voorgaande wijst de raad erop dat “het op korte termijn onvoldoende beschikbaar zijn van onafhankelijke deskundigen” voor het kabinet aanleiding is om (op praktische gronden) onderscheid te maken bij het intern toezicht tussen ondernemings- en bedrijfstakpensioenfondsen². Ondernemingspensioenfondsen kunnen in het paritaire en onafhankelijke model kiezen tussen een raad van toezicht of een (jaarlijkse) visitatiecommissie. Bedrijfstakpensioenfondsen dienen in deze modellen een raad van toezicht in te stellen. De raad wijst erop dat de genoemde praktische bezwaren ook van toepassing kunnen zijn op (kleine) bedrijfstakpensioenfondsen. Hij stelt daarom voor de mogelijkheid te kunnen kiezen tussen een raad van toezicht en een visitatiecommissie niet af te laten hangen van de vraag of het gaat om een ondernemings- of bedrijfstakpensioenfonds, maar de keuzemogelijk af te laten hangen van de omvang van het fonds.

6.5 Overgangsregeling

De implementatie van het nieuwe *governance*-model vraagt de nodige besluitvorming door cao-partijen, sociale partners en pensioenfondsbesturen. Daarnaast dient een passende bemensing gezocht te worden van de verschillende organen van de fondsen. In de nota naar aanleiding van het verslag licht het kabinet toe dat het overgangsrecht is teruggebracht van twee naar een jaar en dat tegelijkertijd is gekozen voor een uitgestelde inwerkingtreding van bepalingen over de organen van het fonds met eveneens een periode van een jaar.

¹ Zie bijv.: Stichting van de Arbeid (2012) Verzoek om voor pensioenfondsen te komen tot een specifieke regeling gericht op het beperken van het aantal bestuurs- en/of toezichtfuncties, 12 maart 2012 (www.stvda.nl).

² Tweede Kamer (2011-2012) 33 182, nr. 8, Nota naar aanleiding van het verslag, pp. 15-16. Daarbij geeft de regering aan op termijn ook te streven naar een raad van toezicht voor ondernemingspensioenfondsen.

De nu geldende periode van een jaar is voor een aantal fondsen wellicht te kort om de bestuurlijke wijzigingen door te voeren en tot een adequate bemensing van (nieuwe) functies te komen. Daarom stelt de raad voor het mogelijk te maken dat deze fondsen in overleg met DNB een uitlooperperiode kunnen vaststellen, zodat zij langer dan een jaar de tijd hebben om de wijzigingen door te voeren.

Den Haag, 7 september 2012

W. Draijer
Voorzitter

V.C.M. Timmerhuis
Algemeen secretaris

Bijlagen

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

> Retouradres Postbus 90801 2509 LV Den Haag

Sociaal Economische Raad
Voorzitter dr. A.H.G. Rinnooy Kan
Postbus 90405
2509 LK S GRAVENHAGE

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Anna van Hannoverstraat 4
T 070 333 44 44
F 070 333 40 33
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon
mw. mr. E.J.H.M. Lousberg
T 070 333 60 98
ELousberg@minszw.nl

Onze referentie
AV/PB/2012/9530

25 JUN 2012

Datum

Betreft Wetsvoorstel versterking bestuur pensioenfondsen

Geachte heer Rinnooy Kan,

Het wetsvoorstel versterking bestuur pensioenfondsen (Kamerstukken 33 182) is op 24 februari jl. aan de Tweede Kamer aangeboden. Het wetsvoorstel is kritisch ontvangen door de Tweede Kamer, de Stichting van de Arbeid en de Pensioenfederatie.

De vragen concentreren zich op de volgende drie onderwerpen:

- het ontbreken van het one tier bestuursmodel in het wetsvoorstel;
- de goedkeuringsrechten van de onafhankelijke raad van toezicht, die de besluitvorming van het bestuur zouden kunnen blokkeren;
- de inperking van de rol van de werkgever bij premimaximalisatie, die een terugtrekkende beweging van werkgevers op pensioenterrein tot gevolg zou kunnen hebben.

Naar aanleiding van het verslag van de Tweede Kamer ben ik voornemens een drietal aanpassingen in het wetsvoorstel door te voeren.

Deze aanpassingen betreffen de volgende onderwerpen:

- de toevoeging van het zogenaamde one tier bestuursmodel;
- de vermindering van het aantal goedkeuringsrechten van de raad van toezicht;
- de mogelijkheid tot afwijking van de verplichting tot beperking van het zetelaantal van werkgevers bij premimaximalisatie.

De aanpassingen zijn in de bijgevoegde conceptnota van wijziging nader uitgewerkt.

Gaarne verneem ik voor 10 september aanstaande de reactie van de Sociaal-Economische Raad over de bijgevoegde conceptnota van wijziging. Desgewenst kan hierover een consultatief overleg worden gevoerd.

Ik verzoek de Raad bij de beoordeling van de voorgestelde aanpassingen rekening te houden met de doelen van het wetsvoorstel: versterking van deskundigheid en van het intern toezicht, adequate vertegenwoordiging van alle risicodragers en stroomlijning van taken en organen.

Ook verzoek ik de Raad bij de beoordeling acht te slaan op de relatie met de initiatiefwet van de leden Koşer Kaya en Blok tot wijziging van de Pensioenwet met betrekking tot een evenwichtige samenstelling van en de medezeggenschap in pensioenfondsbesturen (Stb. 2012, 203).

Datum

25 JUN 2012

Onze referentie

AV/PB/2012/9530

De Minister van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'H.G.J. Kamp', written over the typed name.

H.G.J. Kamp

CONCEPT**33182****Wijziging van de Pensioenwet en enige andere wetten in verband met versterking van het bestuur bij pensioenfondsen en enige andere wijzigingen (Wet versterking bestuur pensioenfondsen)****Nota van wijziging**

Het voorstel van wet wordt als volgt gewijzigd:

1

In artikel I, onderdeel D, komt artikel 99 als volgt te luiden:

Artikel 99. Bestuur pensioenfondsen

Een pensioenfonds heeft een paritair, een onafhankelijk of een gemengd bestuur. Indien een pensioenfonds een gemengd bestuur heeft, dan is dit een paritair gemengd bestuur, een onafhankelijk gemengd bestuur of een omgekeerd gemengd bestuur.

2

In artikel I, onderdeel D, wordt artikel 100 als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt na de eerste zin een zin ingevoegd, luidende:

Indien is afgesproken dat het werkgeversdeel van de premie is gemaximeerd kan, in afwijking van onderdeel b, het bestuur besluiten tot een zetelverdeling als bedoeld in onderdeel a.

2. In het tweede lid wordt na de eerste zin een zin ingevoegd, luidende:

Indien is afgesproken dat het werkgeversdeel van de premie is gemaximeerd kan, in afwijking van onderdeel b, het bestuur besluiten tot een zetelverdeling als bedoeld in onderdeel a.

3

In artikel I, onderdeel D, wordt na artikel 101 een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 101a. Samenstelling en taakverdeling gemengd bestuur

1. Het gemengde bestuur van een pensioenfonds bestaat uit uitvoerende bestuurders en niet uitvoerende bestuurders.

2. Voor de samenstelling, zetelverdeling en benoeming van de uitvoerende bestuurders bij een paritair gemengd bestuur zijn de artikelen 100 en 102 van overeenkomstige toepassing. Voor de samenstelling van de uitvoerende bestuurders bij een onafhankelijk gemengd bestuur is artikel 101 van overeenkomstige toepassing

3. Het gemengde bestuur heeft ten minste drie natuurlijke personen als niet uitvoerende bestuurders. De niet uitvoerende bestuurders zijn niet directe vertegenwoordigers van de belanghebbenden bij het pensioenfonds.

4. Bij de statuten van een pensioenfonds met een gemengd bestuur wordt bepaald dat de bestuurstaken worden verdeeld over niet uitvoerende bestuurders en uitvoerende bestuurders. Artikel 104, tweede lid, is van overeenkomstige toepassing op de taken van de niet uitvoerende bestuurders. De taak om toezicht te houden op de taakuitoefening door bestuurders kan niet door een taakverdeling worden ontnomen aan niet uitvoerende bestuurders. Het voorzitterschap van het bestuur, het doen van voordrachten voor benoeming van een bestuurder en het vaststellen van de bezoldiging van uitvoerende bestuurders kan niet aan een uitvoerende bestuurder worden toebedeeld.

5. De uitvoerende bestuurders nemen niet deel aan de besluitvorming over het vaststellen van de bezoldiging van uitvoerende bestuurders.

6. Bij of krachtens de statuten kan worden bepaald dat een of meer bestuurders rechtsgeldig kunnen besluiten over zaken die tot zijn respectievelijk hun taak behoren. Bepaling krachtens de statuten geschiedt schriftelijk.
7. In afwijking van het tweede en derde lid kan een omgekeerd gemengd bestuur worden gevormd waarbij voor de samenstelling van de uitvoerende bestuurders artikel 101 van overeenkomstige toepassing is en waarbij voor de samenstelling en de zetelverdeling van de niet uitvoerende bestuurders de artikelen 100 en 102 van overeenkomstige toepassing zijn.
8. Een omgekeerd gemengd bestuur heeft een zowel van de uitvoerende als de niet uitvoerende bestuurders onafhankelijke voorzitter.
9. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over de bevoegdheden van de onafhankelijk voorzitter, bedoeld in het achtste lid, de samenstelling van een omgekeerd gemengd bestuur en over de taakverdeling in en organisatie van dit bestuur.

4

In artikel I, onderdeel D, wordt artikel 103 als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt "bij een bedrijfstakpensioenfonds" vervangen door: bij een bedrijfstakpensioenfonds met een paritair of onafhankelijk bestuur.
2. In het tweede lid wordt "bij een ondernemingspensioenfonds" vervangen door: bij een ondernemingspensioenfonds met een paritair of onafhankelijk bestuur.
3. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:
  3. Het intern toezicht bij een pensioenfonds met een gemengd bestuur wordt uitgeoefend door de niet uitvoerende bestuurders.

5

In artikel I, onderdeel D, wordt artikel 104 als volgt gewijzigd:

1. In het derde lid vervalt onderdeel b en worden de onderdelen c tot en met h verletterd tot b tot en met g.
2. Het vierde lid vervalt, onder vernummering van het vijfde tot en met elfde lid tot vierde tot en met tiende lid.
3. In het vierde lid (nieuw) wordt "het derde of vierde lid" vervangen door: het derde lid.

6

In artikel I, onderdeel D, wordt in artikel 115, eerste lid, "een paritair bestuur" vervangen door: een paritair bestuur of een paritair gemengd dan wel omgekeerd gemengd bestuur.

7

In artikel I, onderdeel D, wordt in artikel 115a, vierde lid, en artikel 115c, vierde lid, "artikel 104, zesde lid" vervangen door: artikel 104, vijfde lid.

8

In artikel I, onderdeel D, wordt in artikel 115b, eerste lid, "een onafhankelijk bestuur" vervangen door: een onafhankelijk bestuur of een onafhankelijk gemengd bestuur.

9

In artikel II, onderdeel C, komt artikel 110 als volgt te luiden:

Artikel 110. Intern toezicht

1. Het intern toezicht bij een beroepspensioenfonds wordt uitgeoefend door een raad van toezicht, door jaarlijkse visitatie of door de niet uitvoerende bestuurders indien de bestuurstaken worden verdeeld over uitvoerende en niet uitvoerende bestuurders.
2. Indien het intern toezicht wordt uitgeoefend door niet uitvoerende bestuurders zijn artikel 129a van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en artikel 110a, tweede lid, van overeenkomstige toepassing

10

In artikel II, onderdeel C, wordt artikel 110a als volgt gewijzigd:

1. In het derde lid vervalt onderdeel b en worden de onderdelen c tot en met h verletterd tot b tot en met g.
2. Het vierde lid vervalt, onder vernummering van het vijfde tot en met elfde lid tot vierde tot en met tiende lid.
3. In het vierde lid (nieuw) wordt "het derde of vierde lid" vervangen door: het derde lid.

11

In artikel II, onderdeel C, wordt in artikel 110e, vierde lid, "artikel 110a, zesde lid" vervangen door: artikel 110a, vijfde lid.

Toelichting

Onderdelen 1, 3, 4, 6, 8 en 9

Een pensioenfonds kan naast een paritair bestuur en een onafhankelijk bestuur ook een gemengd bestuur (one tier board) hebben. Artikel 99 wordt hiertoe aangepast.

In artikel 101a wordt de bestuurssamenstelling van een gemengd bestuur geregeld. Hierbij is aangesloten bij de regeling voor het monistisch bestuursmodel in het Burgerlijk Wetboek (Wet van 6 juni 2011 tot wijziging van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek in verband met de aanpassing van regels over bestuur en toezicht in naamloze en besloten vennootschappen; Stb. 275). In een gemengd bestuur worden uitvoerende en niet uitvoerende bestuurders onderscheiden. Er worden drie vormen van gemengd bestuur onderscheiden: het paritair, onafhankelijk of omgekeerd gemengd bestuur.

In het paritair gemengd bestuur is de samenstelling van het uitvoerend deel van het bestuur conform de samenstelling van het paritair bestuur: dat wil zeggen bestaande uit vertegenwoordigers van werknemers(verenigingen), werkgevers(verenigingen) en pensioengerechtigden waaraan eventueel maximaal twee externe bestuurders kunnen worden toegevoegd. De niet uitvoerende bestuurders zijn ten minste drie natuurlijke personen die niet directe vertegenwoordigers van de belanghebbenden bij het pensioenfonds zijn.

In het onafhankelijk gemengd bestuur is de samenstelling van het uitvoerend deel van het bestuur conform de samenstelling van het onafhankelijk bestuur: ten minste twee externe bestuurders. De niet uitvoerende bestuurders zijn ten minste drie natuurlijke personen die niet directe vertegenwoordigers van de belanghebbenden bij het pensioenfonds zijn.

Bij het omgekeerd gemengd bestuur is de samenstelling van het paritair bestuur omgedraaid, dat wil zeggen dat de vertegenwoordigers van belanghebbenden de niet uitvoerende bestuurders zijn en de uitvoerende bestuurders niet directe vertegenwoordigers van belanghebbenden bij het fonds. Daarnaast is er in het omgekeerd gemengd bestuur een zowel van de uitvoerende als van de niet-uitvoerende bestuurders onafhankelijke voorzitter.

In het voorgestelde vierde lid is bepaald dat binnen het bestuur een taakverdeling wordt gemaakt. De bestuurders die zich in het bijzonder bezig houden met de dagelijkse leiding van het pensioenfonds zijn de uitvoerende bestuurders. Bestuurders aan wie geen specifieke uitvoerende taken zijn opgedragen, hebben als hoofdtaak het algemeen besturen. Deze bestuurders worden

aangeduid als niet uitvoerend bestuurder. Taken die niet specifiek aan individuele bestuurders zijn toebedeeld, vallen toe aan het bestuur als geheel, dat wil zeggen aan zowel de niet uitvoerende als de uitvoerende bestuurders. Deze opzet voorkomt dat onbenoemde taken tussen wal en schip kunnen vallen. Een taakverdeling en het vormen van een uitvoerend bestuur laten onverlet dat de verantwoordelijkheid, ook voor de taakuitoefening door uitvoerende bestuurders, blijft berusten bij het bestuur. De term «uitvoerende» bestuurders geeft aan dat zij belast zijn met specifiek omschreven taken. De taken van de niet uitvoerend bestuurder omvatten meer dan advisering en toezicht houden in de bekende zin. De bestuursleden die belast zijn met algemene bestuurstaken zullen meer dan de leden van de raad van toezicht actief betrokken zijn bij het algemene beleid van het pensioenfonds. Zij nemen immers deel aan en zijn direct verantwoordelijk voor de besluitvorming over de algemene beleidslijnen.

Gelijk aan de regeling in de Wet van 6 juni 2011 is bepaald dat de niet uitvoerende bestuurders natuurlijke personen moeten zijn.

Het voorgestelde vierde lid bevat ter uitwerking van de algemene regel over taakverdeling een opsomming van taken die zijn voorbehouden aan de niet uitvoerende bestuurders. Die taken kunnen niet worden toegedeeld aan de uitvoerende bestuurders. Zo kunnen de uitvoerende bestuurders niet worden belast met het doen van voordrachten voor benoeming van bestuurders en de taak om de bezoldiging van uitvoerende bestuurders vast te stellen. Ook kan de taak om toezicht te houden op de taakuitoefening van een niet uitvoerende of uitvoerende bestuurder niet aan een uitvoerende bestuurder worden toegedeeld. Het gaat hier om werkzaamheden die in een duaal systeem vaak worden neergelegd bij de raad van toezicht en nauw aansluiten bij toezicht en advies, alsmede om taken die gelet op een mogelijk belangenconflict niet uitsluitend mogen worden toegekend aan een of meer uitvoerende bestuurders.

Alle andere bestuurstaken kunnen desgewenst worden toebedeeld aan de uitvoerende bestuurders. In een dualistisch stelsel kent elk orgaan een eigen voorzitter, die doorgaans bekend staan als de voorzitter van de raad van bestuur respectievelijk de voorzitter van de raad van toezicht. In een monistisch systeem is er één orgaan en dus ook één bestuursvoorzitter. In het belang van een goed toezicht wordt net als in de Wet van 6 juni 2011 bepaald dat aan een uitvoerende bestuurder niet de taak van voorzitter van het bestuur kan worden opgedragen.

In het vijfde lid is bepaald dat de uitvoerende bestuurders niet kunnen deelnemen aan de besluitvorming over de bezoldiging van de uitvoerende bestuurders. De uitvoerende bestuurders worden in die gevallen geacht een tegenstrijdig belang te hebben.

De wet gaat uit van besluitvorming door het bestuur als totaal. Zonder nadere wettelijke regeling kunnen met een bepaalde taak belaste leden van het bestuur niet zelfstandig besluiten nemen die als bestuursbesluiten hebben te gelden. Het zesde lid brengt deze mogelijkheid aan door uitdrukkelijk te bepalen dat door het bestuur aan bestuurders bevoegdheden kunnen worden toegekend, die zij alleen of samen kunnen uitoefenen. In dat geval wordt een besluit over bepaalde onderwerpen, dat door een of meer bestuurders is genomen, toegerekend aan het bestuur. De figuur brengt met zich mee dat hun besluit geldt als een besluit van het bestuur. Met deze uitwerking wordt in een praktische behoefte voorzien. Alle bestuursleden dienen zich te realiseren dat ondanks deze toerekening hun gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het besluit volledig in stand blijft. Het ligt voor de hand dat zij zich regelmatig op de hoogte stellen van de wijze waarop door bestuurders met deze bevoegdheid wordt omgegaan. Desgewenst kan in de statuten worden bepaald op welke wijze aan de informatiebehoefte van andere bestuurders tegemoet dient te worden gekomen. De vraag van de aansprakelijkheid lost zich op via artikel 9 van Boek 2 van het BW.

Omdat bij een omgekeerd gemengd bestuur de belanghebbenden de niet uitvoerende bestuurders zijn, zijn extra waarborgen opgenomen. Zo is in het achtste lid bepaald dat een omgekeerd gemengd bestuur een zowel van de uitvoerende als van de niet uitvoerende bestuurders onafhankelijke voorzitter heeft.

Verder kunnen op grond van het negende lid bij of krachtens algemene maatregel van bestuur nadere regels worden gesteld over de samenstelling van een omgekeerd gemengd bestuur en over de taakverdeling en organisatie in dit bestuur.

Deze nadere regels kunnen betrekking hebben op:

- de bevoegdheden van de voorzitter (bij staken van de stemmen geeft de stem van de voorzitter de doorslag; de voorzitter bepaalt de agenda);
- een auditcommissie bedrijfseconomische aspecten en risicobeheer van het niet-uitvoerende deel van het bestuur. Van deze auditcommissie maakt een extern bestuurslid met deskundigheid op deze terreinen deel uit;
- de taak- en verantwoordelijkheidsverdeling tussen het uitvoerend en het niet-uitvoerende deel van het bestuur.

DNB zal de bevoegdheid krijgen om ontheffing te verlenen van deze nadere regels.

Onderdeel 2

In het wetsvoorstel is geregeld dat het paritaire bestuur een afwijkende zetelverdeling kent indien de premie voor de werkgever is gemaximeerd. In deze nota van wijziging wordt voorgesteld dat het bestuur kan besluiten af te wijken van deze zetelverdeling. Bij premiemaximalisatie wordt dan het aantal zetels voor de werkgever beperkt, tenzij het bestuur kiest voor de zetelverdeling zonder premiemaximalisatie. Er is geen reden om het zetelaantal van de werkgeversgeleding te beperken als de andere geledingen het er mee eens zijn dat de zetelverdeling zonder premiemaximalisatie wordt gehandhaafd.

Onderdelen 5, 7, 10 en 11

De raad van toezicht van een bedrijfstakpensioenfonds met een paritair bestuursmodel heeft op grond van het wetsvoorstel goedkeuringsrechten ten aanzien van besluiten over:

- het jaarverslag en de jaarrekening;
- de actuariële en bedrijfstechnische nota;
- de profielschets van bestuurders;
- het beloningsbeleid, met uitzondering van de beloning van de raad van toezicht;
- overdracht en overname van de verplichtingen van het pensioenfonds;
- liquidatie, fusie of splitsing van een pensioenfonds;
- samenvoeging van pensioenfondsen;
- vaststelling van een korte en lange termijn herstelplan.

Deze nota van wijziging schrapt de goedkeuringsrechten van de raad van toezicht bij de actuariële en bedrijfstechnische nota en het korte- en langetermijnherstelplan. De goedkeuringsrechten van de raad van toezicht hebben als gevolg van deze wijziging betrekking op de bedrijfsvoering en institutionele beslissingen. De taakverdeling tussen bestuur en raad van toezicht wordt daarmee scherper. Bovendien worden daardoor de bevoegdheden van de raad van toezicht bij het paritaire model en bij het onafhankelijke model meer in overeenstemming gebracht.

De Minister van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

H.G.J. Kamp

Bijlage schematisch overzicht van bestuursmodellen

Paritair model

Paritair gemengd model

Raad van toezicht/visitatiecommissie van drie onafhankelijke personen	
Bestuur: - werkgevers - werknemers - pensioengerechtigden - mogelijkheid van twee externen	Uitvoerend deel van het bestuur: - werkgevers - werknemers - pensioengerechtigden - mogelijkheid van twee externen Toezichhoudend deel van het bestuur: ten minste drie externen

Onafhankelijk model

Onafhankelijk gemengd model

Raad van toezicht/visitatiecommissie van drie onafhankelijke personen	
Bestuur van externen	Uitvoerend deel van het bestuur: externe beroepsbestuurders Toezichhoudend deel van het bestuur: ten minste drie externen

Paritair model

Omgekeerd gemengd model

Raad van toezicht/visitatiecommissie van drie onafhankelijke personen	
Bestuur: - werkgevers - werknemers - pensioengerechtigden - mogelijkheid van twee externen	Uitvoerend deel van het bestuur: ten minste twee externe beroepsbestuurders Toezichhoudend deel van het bestuur: - werkgevers - werknemers - pensioengerechtigden - onafhankelijke voorzitter - (extern bestuurslid met bedrijfseconomische deskundigheid)

Samenstelling Werkgroep Wetsvoorstel versterking bestuur pensioenfondsen

Leden

Plaatsvervangende leden

Onafhankelijke leden

prof.mr. F.B.J. Grapperhaus (voorzitter)

prof.dr. A.L. Bovenberg

Ondernemersleden

drs.ir. A. Fraterman (VNO-NCW)

drs. A.W. Hokken (LTO Nederland)

drs. K.B. van Popta (MKB-Nederland)

Werknemersleden

A.A. Rolvink (FNV)

mr. P.J. Gortzak (FNV)

drs. J. Visser (FNV)

P.F.M. de Nijs, MSc (CNV)

mw. mr. C.C. de Boer (MHP)

mw. B.E. Leach (CMHF)

Ministeriële vertegenwoordigers

mw. mr. E.J.H.M Lousberg (SZW)

mw. drs. M.K. Sanderse (SZW)

Secretariaat

drs. H. van der Meer

mr. A. de Groot

drs. A.R.G.J. Zwiers

Publicatieoverzicht

Algemeen

De belangrijkste adviezen en rapporten van de SER komen in boekvorm uit. Een jaarabonnement op deze publicaties kost € 90,50. Losse exemplaren kosten € 7,50, tenzij anders aangegeven.

Van de meeste adviezen wordt een aparte samenvatting gemaakt, zowel in het Nederlands als in het Engels. Deze samenvattingen kunt u raadplegen op onze website. Sommige Engelstalige samenvattingen zijn ook beschikbaar in boekvorm en zijn gratis. De bibliografische gegevens vindt u op onze website.

Het SERmagazine, met nieuws en opinies over de SER, de Stichting van de Arbeid en de overleconomie, verschijnt maandelijks. Een jaarabonnement is gratis. Een overzicht van alle SER-uitgaven vindt u op onze website (www.ser.nl).

Adviezen

Wetsvoorstel versterking bestuur pensioenfondsen

2012, 38 pp., ISBN 978-94-6134-044-3, bestelnr: 12/05

Verschuivende economische machtsverhoudingen

2012, 228 pp., ISBN 978-94-6134-040-5, bestelnr: 12/04

Alternatieve geschilbeslechting in de EU

2012, 84 pp., ISBN 978-94-6134-043-6, bestelnr: 12/03

Werk maken van scholing, advies over postinitiële scholingsmarkt

2012, 144 pp., ISBN 978-94-6134-038-2, bestelnr: 12/02

Voorlopige nanoreferentiewaarden voor synthetische nanomaterialen

2012, 150 pp., ISBN 978-94-6134-035-1, bestelnr: 12/01

Medezeggenschap en (I)MVO

2011, 26 pp., ISBN 978-94-6134-033-7, bestelnr: 11/11

Ontwikkeling door duurzaam ondernemen

2011, 130 pp., ISBN 978-94-6134-032-0, bestelnr: 11/10

Grenswaarden voor asbest

2011, 22 pp., ISBN 978-94-6134-029-0, bestelnr: 11/09

Klachtenbehandeling aanstellingskeuringen

2011, 42 pp., ISBN 978-94-6134-027-6, bestelnr: 11/08

Strategische Agenda Hoger Onderwijs, Onderzoek en Wetenschap

2011, 56 pp., ISBN 978-94-6134-025-2, bestelnr: 11/07

- Tijden van de samenleving*
2011, 124 pp., ISBN 978-94-6134-024-5, bestelnr: 11/06
- Werk maken van baan-baanmobiliteit*
2011, 166 pp., ISBN 978-94-6134-023-8, bestelnr: 11/05
- Toekomst scholing en vorming leden ondernemingsraad*
2011, 44 pp., ISBN 978-94-6134-022-1, bestelnr: 11/04
- Bevolkingskrimp benoemen en benutten*
2011, 200 pp., ISBN 978-94-6134-021-4, bestelnr: 11/03
- Zelfstandigen en arbeidsomstandigheden*
2011, 38 pp., ISBN 978-94-6134-020-7, bestelnr: 11/02
- Toegang tot het recht voor de consument en de ondernemer*
2011, 18 pp., ISBN 978-94-6134-018-4, bestelnr: 11/01
- Meer chemie tussen groen en groei*
2010, 132 pp., ISBN 978-94-6134-015-3, bestelnr: 10/05
- Zp'ers in beeld: Een integrale visie op zelfstandigen zonder personeel*
2010, 208 pp., ISBN 978-94-6134-013-9, bestelnr: 10/04
- Meer werken aan duurzame groei*
2010, 200 pp., ISBN 978-94-6134-008-5, bestelnr: 10/03
- ARIE-regeling*
2010, 24 pp., ISBN 978-94-6134-002-3, bestelnr: 10/02
- Advies Overheid én Markt: het resultaat telt! Voorbereiding bepalend voor succes*
2010, 234 pp., ISBN 978-94-6134-001-6, bestelnr: 10/01
- Benoemingsrecht Sociaal-Economische Raad 2010-2012*
2009, 30 pp., ISBN 90-6587-994-3, bestelnr: 09/08
- De winst van maatwerk: Je kunt er niet vroeg genoeg bij zijn*
2009, 280 pp., ISBN 90-6587-992-7, bestelnr: 09/07
- Aanpak inhaleerbare allergene stoffen op de werkplek*
2009, 72 pp., ISBN 90-6587-991-9, bestelnr: 09/06
- Consumentenrechten in de interne markt*
2009, 120 pp., ISBN 90-6587-990-0, bestelnr: 09/05
- Europa 2020: de nieuwe Lissabon-strategie*
2009, 178 pp., ISBN 90-6587-989-7, bestelnr: 09/04
- Diversiteit in het personeelsbestand*
2009, 94 pp., ISBN 90-6587-988-9, bestelnr: 09/03
- Een kwestie van gezond verstand*
2009, 184 pp., ISBN 90-6587-986-2, bestelnr: 09/02
- Veilig omgaan met nanodeeltjes op de werkplek*
2009, 156 pp., ISBN 90-6587-984-6, bestelnr: 09/01
- Duurzame globalisering: een wereld te winnen*
2008, 334 pp., ISBN 90-6587-973-0, bestelnr: 08/06

Rapporten

Nieuwe EU-voorstellen Regulering en toezicht financiële sector
2010, 64 pp., ISBN 978-94-6134-006-1

CSED-rapport: Naar een integrale hervorming van de woningmarkt
2010, 124 pp., ISBN 978-94-6134-004-7

CSED-rapport: Met Europa meer groei
2004, 210 pp., ISBN 90-6587-880-7

Engelstalige publicaties

The Dutch Work Councils Act
Information brochure, 2011, 38 pp., ISBN 978-94-6134-028-3

The power of consultation: The Dutch consultative economy explained
General brochure, 2010, 34 pp., ISBN 978-94-6134-011-5

Europe 2020: The New Lisbon Strategy
Abstract, 2009, 40 pp., ISBN 90-6587-991-9, orderno. 2009/04E

Nanoparticles in the Workplace: Health and Safety Precautions
Translation with abridged appendices, 68 pp., ISBN 90-6587-987-0, orderno. 2009/01E

Social and Economic Council's Statement on International Corporate Social Responsibility
Statement, 2008, 91 pp., ISBN 90-6587-983-8

On sustainable globalisation: A world to be won
Abridged version, 2008, 132 pp., ISBN 90-6587-979-X, orderno. 2008/06E

CAP Reform and Public Services of Agriculture
Abridged version, 2008, 52 pp., ISBN 90-6587-973-0, orderno. 2008/05E

Overige publicaties

Leidraad personeelsvertegenwoordiging – met toelichting en bijlagen
2010, 104 pp., ISBN 90-6587-998-6

Voorbeeldreglement Ondernemingsraden – met toelichting en bijlagen
2010, 264 pp., ISBN 90-6587-997-8

Alle uitgaven zijn te bestellen:

- telefonisch bij de afdeling Verkoop (070 3499 505);
- via de website (www.ser.nl);
- door overmaking van de vermelde prijs op gironummer 333281 ten name van de SER te Den Haag, onder vermelding van het bestelnummer en de titel.

Colofon

Uitgave

Sociaal-Economische Raad
Bezuidenhoutseweg 60
Postbus 90405
2509 LK Den Haag

T 070 3499 499

E communicatie@ser.nl

www.ser.nl

Tekst

Werkgroep Wetsvoorstel versterking bestuur pensioen

Foto omslag

Shutterstock

Vormgeving en druk

2D3D, Den Haag (basisontwerp); Huisdrukkerij SER

© 2012, Sociaal-Economische Raad

Alle rechten voorbehouden

Overname van teksten is toegestaan onder bronvermelding.

ISBN 978-94-6134-044-3

SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD

Bezuidenhoutseweg 60

Postbus 90405

2509 LK Den Haag

T 070 3499 499

E communicatie@ser.nl

www.ser.nl

© 2012, Sociaal-Economische Raad

ISBN 978-94-6134-044-3